

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi.

Esityksellä jatkettaisiin valvontalain väliaikaisen sääntelyn voimassaoloa vuoden 2030 loppuun saakka. Lisäksi rekisteröintiä koskevien säännösten voimaantuloa julkisten palveluntuottajien osalta lykättäisiin neljällä vuodella.

Valvontalain soveltamisalaa muutettaisiin, jotta valvontaviranomainen voisi valvoa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämistehtävää. Laissa säädettäisiin iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden sosiaali- ja terveystalouden työkentelevien vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittämisestä sekä palveluntuottajan velvollisuudesta huolehtia henkilöstönsä kielitaidosta. Esityksellä täsmennettäisiin hyvinvointialueen ja palvelunjärjestäjän valvontatehtävien kannalta välttämättömiä tiedonsaantioikeuksia ja tarkastusoikeutta. Lisäksi täydennettäisiin viranomaisvalvontaan liittyviä tiedonsaantioikeuksia. Laissa säädettyä omavalvonnan raportointijaksoa muutettaisiin sääntelyn sujuvoittamiseksi. Laissa säädettäisiin Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtävistä, ohjauksesta ja rahoituksesta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä täsmennyksiä ja teknisiä muutoksia.

Tausta

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta tuli voimaan 1.1.2024. Laissa säädetään sosiaali- ja terveystalouden järjestäjien valvonnasta ja omavalvonnasta sekä yksityisten ja julkisten palveluntuottajien toimintaedellytyksistä, rekisteröinnistä, omavalvonnasta ja viranomaisvalvonnasta. Valvontalaissa säädetään yhtenäisestä sekä julkisia että yksityisiä palveluntuottajia koskevasta rekisteröintimenettelystä. Rekisteröinti on edellytys sosiaali- ja terveystalouden tuottamiselle. Palveluntuottajat ja niiden palveluyksiköt tallennetaan Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään valtakunnalliseen Soteri-rekisteriin. Soteri-rekisterin hakemuskäsittely ruuhkautui lain voimaantulon jälkeen. 1.1.2025 tuli voimaan lain väliaikainen muutos, jonka myötä yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden verrattavassa asemassa olevien pienten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien on ollut väliaikaisesti mahdollista aloittaa toimintansa tai toteuttaa jo rekisteröidyn toiminnan

olennainen muutos ennen valvontalain mukaista rekisteröintipäätöstä. Väliaikainen sääntely on voimassa vuoden 2026 loppuun. Samalla pidennettiin julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvollisuuden siirtymäaikaa kahdella vuodella.

Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan aikana valvontalain, mukaan lukien väliaikaisen sääntelyn, toimivuutta ja lain kehittämistarpeita. Arvioinnista on laadittu muistio. Arviomuistiota ja siitä saatua lausuntopalautetta on hyödynnetty hallituksen esityksen valmistelussa.

Tavoitteet

Väliaikaisen sääntelyn voimassaolon jatkamisen tavoitteena on turvata henkilöstön ja palvelujen saatavuus sekä elinkeinon harjoittaminen. Julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvoitteen lykkäämisen tavoitteena on mahdollistaa rekisteröintimenettelyn vakiinnuttaminen ja kehittäminen uudessa Lupa- ja valvontavirastossa.

Henkilöstön kielitaitoa koskevan sääntelyn tavoitteena on korostaa palveluntuottajan vastuuta palvelujen kieleen sekä asiakkaan ja potilaan tiedonsaantioikeuteen liittyvien vaatimusten täyttymisestä. Vuokratyötekijöiden rikostaustan selvittämistä koskevalla sääntelyllä on tarkoitus turvata iäkkäiden henkilöiden ja vammaisten henkilöiden turvallisuus ja koskemattomuus sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Esityksen tavoitteena on varmistaa hyvinvointialueille ja palvelunjärjestäjille omavalvonnan ja muualla lainsäädännössä säädettyjen valvontatehtävien kannalta tarpeelliset tiedonsaantioikeudet ja toimivaltuudet. Tavoitteena on myös turvata viranomaisvalvonnan kannalta välttämättömät tiedonsaantioikeudet. Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) järjestämistehtävän viranomaisvalvonta.

Esityksen tavoitteena on vakiinnuttaa Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtävät kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Tavoitteena on lisäksi selkeyttää ja täsmentää sääntelyä lain tarkoitusta vastaavasti sekä joustavoittaa omavalvonnan raportointivelvoitteita.

Vastausohjeet vastaanottajille

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausunnot liitteenä olevasta arviomuistiosta. Myös muut halukkaat tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi).

Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/27681/2025.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi tai postitse osoitteeseen sosiaali- ja terveysministeriö, PL

33, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/27681/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/ hankkeet, tunnus STM106:00/2025. Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä. Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa.

Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa. Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 23.6.2026.

Huom! Lausuntopalveluun lisätään 20.5.2026 ruotsinkielinen käännös seuraavista esityksen luvuista:

- 2 Nykytila ja sen arviointi, *Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kielitaito*
- 4 Pääasialliset vaikutukset, 4.2.6.2. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset, *Vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen* (siltä osin kuin on kyse henkilöstön kielitaidosta) ja *Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin* (siltä osin kuin on kyse kielellisistä oikeuksista)
- 7. Säännöskohtaiset perustelut, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta, 9 §. *Henkilöstö*.

Valmistelijat

Lisätietoja:
hallitusneuvos Maija Iles, p. 0295 163036
johtaja Jaska Siikavirta, p. 0295 163394

(sähköposti muotoa etunimi.sukunimi@gov.fi).

Linkit

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM170:00/2025> - Linkki hankesivulle

<https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM170:00/2025> - Länk till projektsidan

Liitteet:

[Hallituksen esitysluonnos laeiksi valvontalain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 § muuttamisesta.pdf](#)

[Utkast till regeringens proposition, huvudsakliga innehåll, de viktigaste förslag samt lagförslagen.pdf](#)

[9 §_Nuläge, specialmotivering och konsekvenser för språkliga rättigheter.pdf](#)

Jakelu:

Aava ja Pikkujätti Oy
Aava ja Pikkujätti Oy
Agronomiliitto ry
Akava ry
AKY - Akavalaiset yrittäjät
AKY - Akavalaiset yrittäjät
Ammattiliitto JYTY
Ammattiliitto PRO
Apteekkariliitto
Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus
Attendo Suomi Oy
Autismiliitto
Barnavårdsföreningen
Barnavårdsföreningen i Finland
Bensowstiftelsen
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto
Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry
Ensi- ja turvakotien liitto
Erto
Esperi Care Oy
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Farmasialiitto
FDUV
Finassiala ry
Finlandssvenska synskadade
Folkhälsans förbund
Folkhälsans Förbund
Hallintoylihoitajat ry
Helsingin kaupunki
Henkilöstöala Hela ry
Henkilöstöala Hela ry
Heta - Henkilökohtaisten Avustajien Työnantajien liitto ry
HUS

Hyvinvointiala Hali ry
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Invalidiliitto ry
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL
Kainuun hyvinvointialue
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Kehitysvammaliitto ry
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Konkurssiasiamiehen toimisto
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Koulutetut kokemusasiantuntijat KoKoA ry
Kuluttajaliitto
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
Kuntaliitto
Kuntoutussäätiö
Kuurojen Liitto ry
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kynnys ry
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutettu
Lastensuojelun keskusliitto
Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta
Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta
Lupa- ja valvontavirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Lääkitysturvallisuusverkosto
Lääkäripalveluyritykset LPY
Maahanmuuttovirasto
Mannerheimin lastensuojeluliitto
Mehiläinen konserni
Mehiläinen konserni
Mielenterveyden keskusliitto ry
MIELI Suomen Mielenterveys ry
Muistiliitto ry
Neuroliitto ry
Niuvanniemen sairaala
Näkemisen ja silmäterveyden NÄE ry
Näkövammaiset Lapset ry
Näkövammaisten liitto ry

Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Oikeusrekisterikeskus
Omaishoitajaliitto
Onnettomuustutkintakeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Patentti- ja rekisterihallitus
Pelastakaa Lapset ry
Perhehoitoliitto
Perhepalvelut Ruori
Perhepalvelut Ruori
Pihlajalinna konserni
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Potilasvakuutuskeskus
Psykosociala förbundet
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Rajavartiolaitos
Ravitsemusterapeuttien yhdistys ry
Rikosseuraamuslaitos
Romaniasiaain neuvottelukunta RONK
Saamelaiskäräjät
SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Satakunnan hyvinvointialue
Selkäydinvammaiset Akson ry
Sisäministeriö
SKY Suomen kunto- ja terveysliikuntakeskusten yhdistys
Sosiaalialan AMK-verkosto
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta SAMU
SOS-Lapsikylä
SOS-Lapsikylä
Soste Suomen sosiaali ja terveys ry
Statens ämbetsverk på Åland
STTK ry
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Suomen CP-liitto ry
Suomen evankelis-luterilainen kirkko
Suomen Fysioterapeutit ry
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen hammaslääkäriseura Apollonia
Suomen Hygieniahoitajat ry
Suomen infektioidentorjuntayhdistys ry

Suomen kuntoutusyrittäjät ry
Suomen Kuurosokeat ry
Suomen Lukiolaisten Liitto ry
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen Lääkäriliitto ry
Suomen Lääkäriseura Duodecim
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
Suomen Optometrian ammattilaiset ry Soa
Suomen ortodoksinen kirkko
Suomen potilas- ja asiakasturvallisuusyhdistys ry
Suomen Potilasliitto
Suomen Psykologiliitto ry
Suomen Puheterapeuttiliitto ry
Suomen Punaisen Ristin veripalvelu
Suomen Sairaanhoidajaliitto
Suomen Suuhygienistiliitto SSSL ry
Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Suomen yrittäjät ry
Suun terveydenhoidon ammattiliitto STAL ry
Svenska Finlands folkting
Svenska hörsselförbundet
Svenska pensionärsförbundet
Säteilyturvakeskus
Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta
Tehy ry
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Terveydenhoitajaliitto ry
Terveys- ja sosiaalian yrittäjät ry Teso
Terveysalan AMK-verkosto
Terveystalo konserni
Terveystalo konserni
Terveystalo konserni
Terveystalo konserni
Terveystalo konserni
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tilastokeskus
Tuomioistuinvirasto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta TELK
Työterveyslaitos
Ulkoministeriö
Unioni 45
USM
Vakuutusosasto
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto (Sosnet)
Valtion koulukodit
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
Valtionvarainministeriö

Vammaisfoorumi
Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry
Vanhan Vaasan sairaala
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry
Vanhusasiavaltuutettu
Vanhustyön keskusliitto ry
Vankiterveydenhuollon yksikkö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Verohallinto
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Yksityisen sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset Ystea ry
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS
Ympäristöministeriö
Ålands landskapsregering- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

SOSTE kannattaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämistehtävän palauttamista vastaavan viranomaisvalvonnan piiriin, jonka kohteena se oli ennen valvontalain säätämistä.

Kunnan hyte-tehtävän valvonnassa tulee kiinnittää huomiota erityisesti järjestämislain 6 §:ssä säädettyyn kunnan velvollisuuteen edistää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kuntien vastuu korostuu nykyisessä tilanteessa, jossa hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä tekevien järjestöjen valtionavustuksia on leikattu erittäin merkittävästi.

Valvonnassa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että kunnat yhdenmukaisesti raportoivat siitä, miten ne tekevät järjestämislain mukaista yhteistyötä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Erityisesti kuntien tulee raportoida, millä tavoin kunta on huolehtinut järjestöjen toimintaedellytysten ja vaikutusmahdollisuuksien edistämisestä.

Kuntien hyvinvointisuunnitelmissa olisi tarpeellista jatkossa kuvata järjestöille myönnettävät avustukset ja muu kunnan tuki järjestöille, kuten maksuttomat tai alennetun hinnan toimitilat. Toteutunut tuki tulee raportoida hyvinvointikertomuksissa.

Lupa- ja valvontaviraston valvonnan tulee kohdistua yksinomaan kunnan lakisääteiseen järjestämisvastuuseen. Ehdotettu sääntely ei saa johtaa siihen, että kunnalle kuuluva vastuu siirtyy välillisesti järjestöille tai muille yhteistyökumppaneille.

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

SOSTE kannattaa tavoitetta täsmentää vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmää siten, että valvonta ja ennakkotarkastukset voidaan kohdentaa riskiperusteisesti asiakkaiden oikeuksien, turvallisuuden ja itsemääräämisoikeuden toteutumisen kannalta olennaisiin palveluihin.

Esitetty lain sanamuoto vaikuttaisi kuitenkin olevan osin ristiriidassa sen perustelujen kanssa. Esityksen pääasiallisessa sisällössä todetaan, että vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmää muutettaisiin siten, että ympärivuorokautisuus ei yksinään täyttäisi määritelmää. Lisäksi esitysluonnoksen sivulla 23 todetaan, että ”ympärivuorokautisuus sinänsä ei täyttäisi vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmää”. Ehdotettu sanamuoto ”sosiaalihuollon ympärivuorokautista palveluyksikköä tai muuta palveluyksikköä, jossa...” tarkoittaisi tavanomaisen laintulkinnan perusteella kuitenkin edelleen sitä, että ympärivuorokautisuus itsessään tekee sosiaalihuollon palveluyksiköstä vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön.

Sanamuotoa tulisi täsmentää vähemmän tulkinnanvaraiseksi. Määritelmä voitaisiin muotoilla esimerkiksi siten, että vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavalla palveluyksiköllä tarkoitetaan sosiaalihuollon palveluyksikköä, jossa tuotetaan palveluja erityistä tukea tarvitseville henkilöille, jossa henkilökunnalta edellytetään laaja-alaista erityisosaamista tai jossa voidaan

käyttää asiakkaan itsemääräämisoikeutta rajoittavia toimenpiteitä. Tällöin ympärivuorokautisuus ei jäisi itsenäiseksi määritelmän täyttäväksi perusteeksi.

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Henkilöstön riittävä kielitaito on keskeinen osa asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä palvelujen laatua. Asiakkaan ja potilaan on voitava ymmärtää palveluaan, hoitoaan ja oikeuksiaan koskevat tiedot sekä tulla itse ymmärretyksi palvelutilanteessa. SOSTE kannattaa sitä, että palveluntuottajan vastuuta henkilöstön kielitaidosta täsmennetään ja että vastuu koskee myös vuokratyövoimaa ja alihankintana hankittua henkilöstöä silloin, kun nämä osallistuvat palveluntuottajan lukuun palvelujen toteuttamiseen. Perusteltua on myös, että palvelunjärjestäjän tulee omavalvonnallaan varmistaa henkilöstön riittävä kielitaito järjestämisvastuulleen kuuluvissa palveluissa.

Kyse on asiakkaan ja potilaan tiedonsaantioikeuden, itsemääräämisoikeuden sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden turvaamisesta. Siksi veloitteen toimeenpanossa on huomioitava myös viittomakieltä käyttävien, selkokieltä tarvitsevien, puhevammaisten, muistisairaiden sekä muiden erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden oikeus tosiasiallisesti ymmärrettävään vuorovaikutukseen ja ymmärretyksi tulemiseen.

Kielitaitovaatimusten tulee kuitenkin olla oikeasuhtaisia suhteessa työntekijän työtehtäviin ja asiakkaiden tarpeisiin. Ne eivät saa tarpeettomasti vaikeuttaa henkilöstön työllistymistä tai palvelujen saatavuutta.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Veloitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

Palveluntuottajan taloudellisen luotettavuuden ja lakisääteisten veloitteiden hoitamisen arviointi on osa asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä palvelujärjestelmän luotettavuuden turvaamista. Siten veloitteidenhoitoselvityksen pyytämistä ja laatimista koskevan sääntelyn täsmittäminen on kannatettavaa.

Tietojen pyytämisen tulee kuitenkin olla oikeasuhtaista ja rajautua valvontatehtävän kannalta tarpeellisiin tietoihin. Menettely ei saa tarpeettomasti lisätä erityisesti pienten palveluntuottajien hallinnollista taakkaa.

Valvonnassa tulee pyrkiä myös toimijoiden tosiasialliseen yhdenvertaisuuteen valvonnan kohteina. Sosiaali- ja terveystaloutta tuottaa myös kansainvälisiin konserni-, omistus- tai määräysvaltarakenteisiin kuuluvia palveluntuottajia. Jos valvonta kohdistuu käytännössä vain niiden Suomessa toimiviin yhtiöihin, taloudellista luotettavuutta, tosiasiallisia määräysvallan käyttäjiä ja riskienhallintaa koskevaa olennaista tietoa voi jäädä valvonnassa huomioimatta.

Tällöin riskinä on, että pienten ja rakenteeltaan yksinkertaisten toimijoiden taustat ja veloitteiden hoitaminen tulevat arvioiduiksi kattavammin kuin suurten ja monimutkaisiin konsernirakenteisiin kuuluvien toimijoiden tosiasiallinen tausta ja määräysvalta. Tämä voi johtaa siihen, että selvitysveloitteet ja tietopyynnöt kuormittavat suhteellisesti eniten

pienimpiä toimijoita, vaikka valvonnan kannalta olennaiset riskit eivät välttämättä ole niissä suurimmat.

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omavalvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

Palvelunjärjestäjän omavalvonta ja hyvinvointialueen lastensuojelulakiin perustuvat valvontatehtävät edellyttävät riittäviä tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksia. Ilman mahdollisuutta saada valvontatehtävän kannalta välttämättömiä tietoja omavalvonta ja lastensuojelun sijaishuollon valvonta voivat jäädä muodollisiksi. Tältä osin SOSTE pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavina.

Palvelunjärjestäjän omavalvonnassa tapahtuvan asiakastietojen käsittelyn tulee kuitenkin rajautua välttämättömään ja olla selkeästi sidottu omavalvonnan toteuttamiseen. Sääntelyn toimeenpanossa tulee varmistaa, että asiakastietojen käyttöä seurataan ja että tietojen käsittelyyn liittyvät vastuut ovat selkeät.

Lastensuojelun valvontatehtäviin liittyviä tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksia käytettäessä tulee huolehtia siitä, että toimet ovat lapsen edun turvaamisen kannalta välttämättömiä ja oikeasuhtaisia.

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omavalvonnan raportointi)

Omavalvonnan raportointivälin pidentämistä neljästä kuukaudesta kuuteen kuukauteen on perusteltu esitysluonnoksessa lähinnä toteamalla, että ”neljän kuukauden raportointijaksoa on pidetty liian tiheänä ja kuormittavana”.

Omavalvonnassa on kyse jatkuvaluonteisesta toiminnasta, jossa havaittuihin puutteisiin tulee puuttua viivytyksettä. Jos omavalvonta toimii valvontalain tarkoittamalla tavalla, siitä raportointikin perustuu kirjauksiin, jotka olisi joka tapauksessa tehty. Raportoinnin ei siten pitäisi itsessään merkittävällä tavalla lisätä toimijoiden kuormitusta.

Tästä näkökulmasta raportointivälin pidentäminen ei yksin vaikuta erityisen johdonmukaiselta keinolta vähentää omavalvonnasta aiheutuvaa kuormitusta.

SOSTE katsoo, että ehdotuksen perusteluja tulisi tältä osin täydentää. Mikäli raportointiväliä pidennetään, on varmistettava, ettei muutos heikennä omavalvonnan ajantasaisuutta, havaittujen puutteiden viivytyksetöntä korjaamista tai asiakkaiden, potilaiden ja heidän läheistensä mahdollisuutta saada tietoa palvelujen laadusta ja turvallisuudesta.

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

SOSTE pitää ehdotettua muutosta kannatettavana. Iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden palveluissa työskentelevien vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen vastaavin edellytyksin kuin palveluntuottajan oman henkilöstön osalta on perusteltua asiakkaiden turvallisuuden ja koskemattomuuden turvaamiseksi.

Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)

SOSTE pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavina. Viranomaisvalvonnan tehokas toteuttaminen edellyttää, että sosiaali- ja terveysministeriöllä ja Lupa- ja valvontavirastolla on mahdollisuus saada valvontatehtäviensä kannalta välttämättömät tiedot myös henkilöstöä vuokraavilta yrityksiltä ja muilta ehdotetussa säännöksessä mainituilta tahoilta.

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Ei lausuttavaa.

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

SOSTE pitää väliaikaisen sääntelyn jatkamista perusteltuna. Soteri-rekisteröintimenettelyn ruuhkautuminen ja käsittelyaikojen pituus eivät saa estää pienimuotoisen ja asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta vähäriskisen palvelutoiminnan aloittamista. Sääntelyn jatkaminen on perusteltua palvelujen saatavuuden ja pienten palveluntuottajien toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Suhtaudumme kriittisesti julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamiseen. Valvontalain tavoitteena on ollut julkisten ja yksityisten palveluntuottajien yhdenmukainen rekisteröintimenettely. Julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvollisuuden lykkääminen vuoteen 2032 merkitsee, että yksityiset ja järjestötaustaiset palveluntuottajat joutuvat pitkään kantamaan rekisteröintimenettelystä aiheutuvan hallinnollisen ja taloudellisen kuorman ilman, että julkiset palveluntuottajat ovat vastaavalla tavalla järjestelmän piirissä.

Soteri-maksujen tasoa ja määräytymisperusteita on välttämätöntä tarkastella jo ennen julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvollisuuden voimaantuloa. Maksuja tulee kohtuullistaa ja porrastaa erityisesti pienille palveluntuottajille. Rekisteröintimenettely ja siihen liittyvät maksut eivät saa muodostua esteeksi järjestötaustaisten palveluntuottajien toiminnalle tai kaventaa palvelujärjestelmän monimuotoisuutta.

Muut kommenttinne esitysluonnoksesta

Ei muuta kommentoitavaa.

Cantell-Forsbom Anna
Sosiaali- ja terveysministeriö

Iles Maija

